

Euskal-Erriak

AITA SANTUARI

TOLOSAN:
EUSEBIO LOPEZ-EN MOLDIZKIRAN.
1887.

¡ERROMARÁ!

Era goaz Euskaldunok, Leon XIII garren Aita-Santu maite maitagarriaren oñetan, umilki, baña biotzaren erditik, gure izkuntza zar ta garbian Beraren Urrezko Eztaiak kantatzera.

Euskal-erria da gorputz bat anima Erroman daukana;—Aita Santuaren Erroman, aditzenda: Euskaldunok ez degu ezagutzen beste Erromarik—eta, ala nola geotako bakoitza zoriontasun edo naigaberik aundienetan geren gorputzaz aztu bezela egiten geran gure izate guztia animan bildutzeko, ala, gaur, Euskal-arraza bedein-katu au aztutzenda bere lurreko poz eta samintasun guz-pietaz, ilkorrak denak, bakar bakarrik Zeruan bere pensamentua jartzen du, eta, Erromará begiraturik, Aita Santuari esaten dio: ¡Aital zurea len, zurea orain, zurea gero, zurea beti izango naiz ¡bai! Euskaldunak ez dute sekulan galduko Jaunaren Lege Santua; lenago, Zeruko laguntzarekin, Euskal-erria, Ebrotik-Adurra, izango da Martiri-erria.

Muñ egiten diogu oñetan, bedeinkazioa eskaturik.

Donostian, 1887-an.

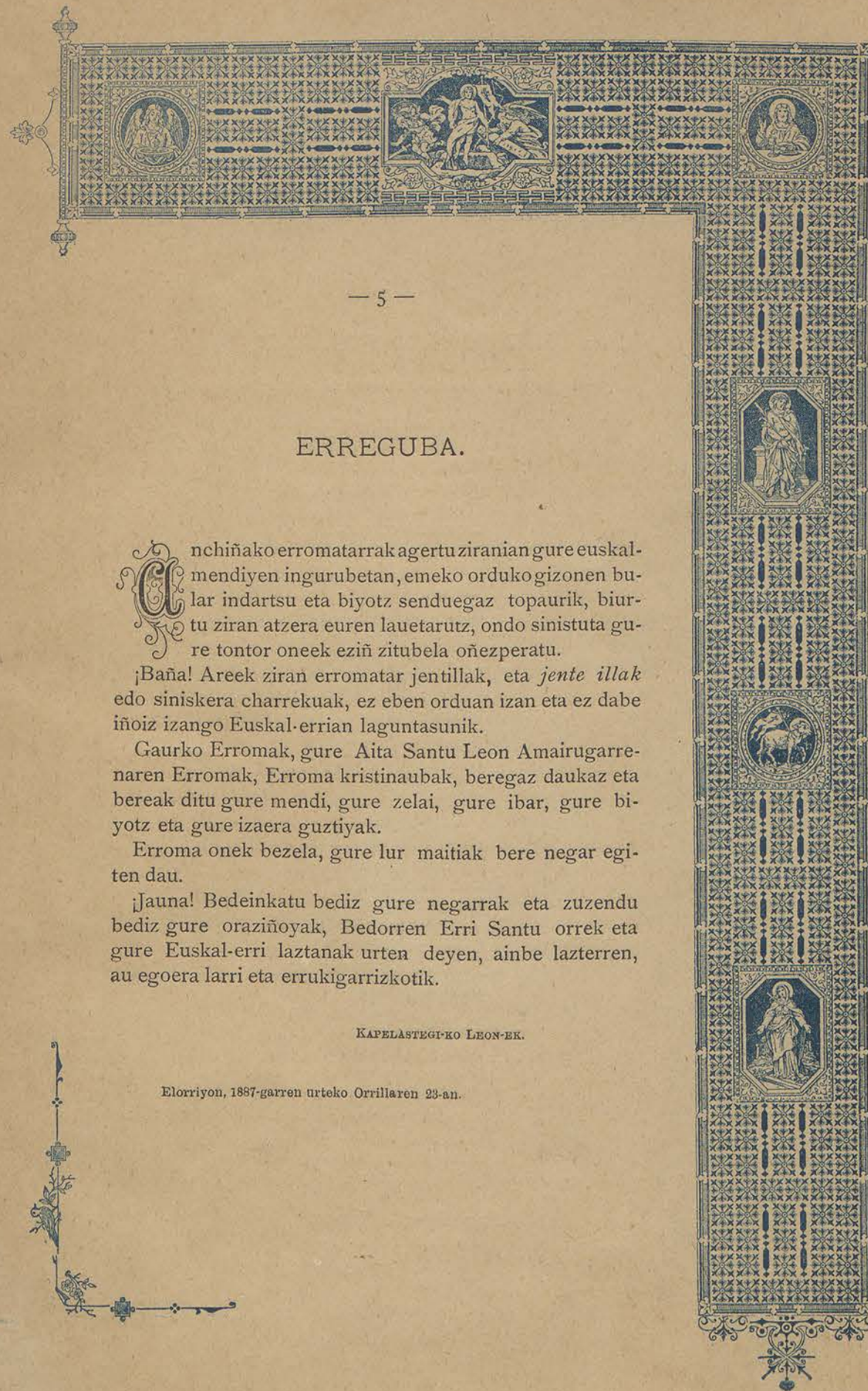
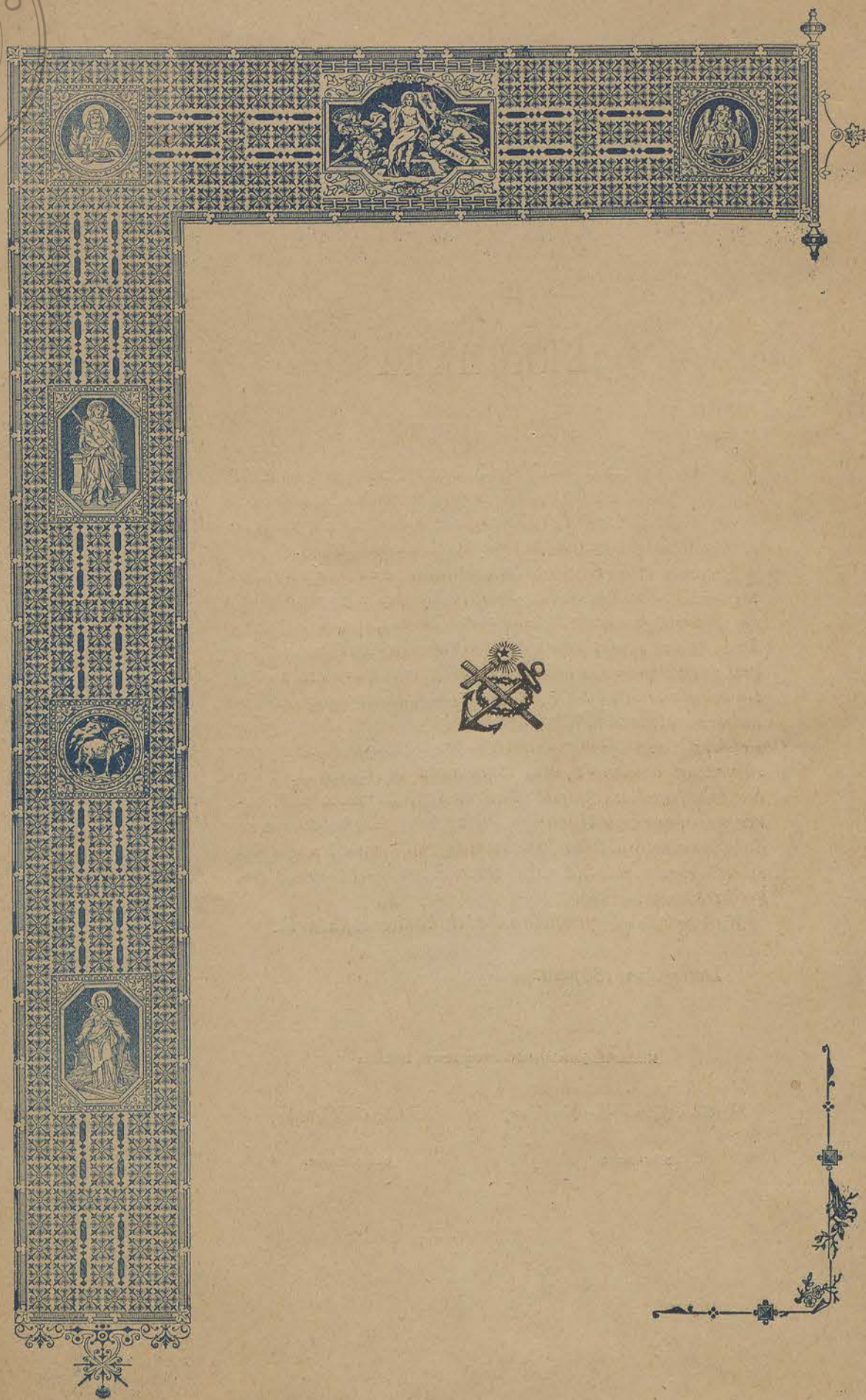
Euskal-itz-jostaldietako Batzarrearen izenez:

Rufino Macbianauiarena,

Antonio Arzac,

DIANAGUSTIA.

BOARPELARIA.

ERREGUBA.

Anchiñako erromatarrak agertu ziranian gure euskal-mendiyen ingurubetan, emeko orduko gizonen bular indartsu eta biyotz sendueguz topaurik, biur-tu ziran atzera euren lauetarutz, ondo sinistuta gure tontor oneek eziñ zitubela oñezperatu.

¡Baña! Areek ziran erromatar jentillak, eta *jente illak* edo siniskera charrekuak, ez eben orduan izan eta ez dabe iñoiz izango Euskal-errian laguntasunik.

Gaurko Erromak, gure Aita Santu Leon Amairugarrenaren Erromak, Erroma kristinaubak, beregaz daukaz eta bereak ditu gure mendi, gure zelai, gure ibar, gure biyotz eta gure izaera guztiyak.

Erroma onek bezela, gure lur maitiak bere negar egi-ten dau.

¡Jauna! Bedeinkatu bediz gure negarrak eta zuzendu bediz gure oraziñoyak, Bedorren Erri Santu orrek eta gure Euskal-erri laztanak urten deyen, ainbe lazterren, au egoera larri eta errukigarritzkotik.

KAPELASTEGI-KO LEON-ER.

Elorriyon, 1897-garren urteko Orrillaren 23-an.

— 6 —

ERROMAKO AITA SANTU

LEON XIII-GARRENAREN URREZKO EZTEGUETAN.

NEURE BIOTZAREN POZGARRIA.

Nazan danau ni, Jauna,
Mun ta agur eginik,
Auzpaztuten nayatzu,
Or zeure oñetan;
Biotza bere ichiko
Neuskizu bertatik,
Ezertarako balitz,
Zeure eskuetan.

Berrogei eta hamar
Urte oso osuak
Apaiztu ziniñala
Dira abenduan:
Erroma poztuteko
Alango ezteguak,
Urrez yanzita ei dago
Zeure inguruan.

Ya igaro da gizaldi
Erdi au guztiya;
Illuna bada, baita
Bere argitsua,
Eracutsiaz zeure
Izarrac egia:
«Zariñala Zu Aita Santu»
«Leon jakintsua»

Zure bizitza izanik
Ain preñazkua,
Izar onen argiya
¡Bail zabalduko,
Enea emoteko daukat
Gogo egiazkua;
Zeurea albanau alan
¡Ail luzatuteko.

Argatik orain, Jauna,
Biotz-biotzetik

— 7 —

Egingo dot diadar
Aldan gogorrrena,
Esanagaz agitz ta
Gogotik poz-pozik:
Bizi bedi Aita-Leon
Amairugarrena.

BALBINO DE GARITA-ONANDIA.

AITA SANTU LEON XIII-GARRENARI.

AITA SANTU BENERAGARRI JAUNA:

Aurten gogoratuten danez, Berorren Santutasunak le-
nengo meza emon eban egun pozgarriaren berrogeta
amargarren urtea, euskaldunok gagoz oso pozturik.

Euskal-erria beti izan da Jaungoikoaren lege Santuaren
gordetzallea.

Aurrerantzean bere uste dot, izango dala beti-bat gure
Euskal-erria.

Jaungoikoa, Foruak eta euren gordetzaille benetakoen-
tzat dira gure biotzeko gurariak.

Gure Jaungoikoak emon daigula grazia oneek gure bio-
tzeko gurari maiteok biurturik ikusteko; eta onetaz batera
bere bardin, Erromako Aita Santuaren Erregetasun eta
eskubide osoak.

Orra, Jauna, gure gaurko erregu santuak.
Mun egiten deutsa oñetan Berorren Santutasunari

JOSE MARIA AMPUERO-K.

Durangon, Jesusen Biotz Santuaren egunean 1887-garren urtean.

AITA SANTU LEON XIII-GARRENARI

DURANGOKO GEISOTEGIRO SAN BIZENTE PAULEN ALABAK, EGITEN DEUTSEN
ESKINZARIYA.

¿Zer da, Jauna, munduan guk dakuskuna?
Biraia ta pekatua zabaldurik;
Baña geiyen biotza minduten deuskuna
Da, Zu ikustea larri ta estuturik.
Guri biotza poztuko deuskun gauzarik
¿Ez da ezer jazoko aurten munduan?
Bai, ospatuko dira pozez beterik
Zure urrezko ezteguak abenduan.
Igituko da orduan mundu guztiya
Euren eskinzariyak egiteko,
San Bizenteren Alaben gurariya
Da bizitza emon, zurea geituteko.

SOR MARIANA JOARISTI.	SOR FRANCISCA CENDOYA.
SOR MARIA JOSEFA ALBIZU.	SOR MARIA BARBARA INCHAUSTI.
SOR MARIA DE PAGOLA.	SOR JOSEFA AROCENA.
SOR LORENZA ECHEVERRIA.	SOR DACIA HERRERO.

Durango, Bagillaren 21-ean 1887-garren urtean.

ESKUTITZ BAT ELEIZAREN BURUARI.

Gure Jaun aundi Leon
amairu-garrena,
Pedroren silla eser-
leku dakarrena,
auzpezturik berorren
oñetan aurrena,
zeñen baitnaizen ardi
bat ni berorrena,
nator erakustera
pozezko barrena,

agurtubaz egun on
aundi datorrena,
Jaunak gloriagarri
lenaz zekarrena,
urte-urte berrogei
ta amar-garrena,
apeitzu zana adin-
etan ederrena,
urte ezteyak egin
bear ditubena.
Bada onetarako
nuke nik onena,
erregali bat, zerbait
balio dubena,
biraltzea; bañan ¡ai!
eziña det pena;
ez naiz ezeren jabe,
orra, esan dena.

Ontaz nagola penaz
malkotuban iya,
geroz zait bururatu,
lorien tokiya
banubela len nik chit
polita nerekin,
apain maiz ikusi oi
zana loreakin;
eta udan loreak,
nola nonai diran,
nik ere zenbait arki
bainitzakela an;
eta ala jirarik
beren sor-tokira,
nere zenzuba aruntz
jarri det begira;
eta billa nola dan
lorien ibildu,
biotz nerean dizkit
ezillkorrak bildu;
eta nik sortacho bat
eginik berakin,
loturik urte ari
lirarenarekin,
jaso det kutunkiro
Jauna, berorrentzat,

— 10 —

gorde gabe alecho
bat ere neretzat;
bada erregali nik
egin nai diot au,
baldin eskeñi pobre
au artu nai banau;
ezpada ere gauza
aundi bat balioz,
sinista bizait, Jauna,
dala amorioz
eskintzen diodana,
eta bera ala
erregututzen diot,
onesti dezala;
eta denbora berez
santu aita ona,
errespetoa mundu
osoak diona,
eskatzen diot ere
charrak, nola onak,
denok patu oneko
egin gaitzan Jaunak,
graziz orni gaitzen,
badeitzayo ala,
bere eskuz guziok
bedeinka gaitzala.
Bere serbitzari leyal naiguzirakoa

RAMON ARTOLA.

Donostian, Garillean 1887-ko urtean.

AITA SANTUARI.

Agur jo Aita Santu aundia!
Izan zazu osasuna:
Jaunak dezala bedeinka zure
Mancha gabeko izena.

— 11 —

Zure gañeanibilli bedi,
Banatzen, Aingeru ona,
Distiatuaz zure Jargoia,
Zeruetako urrina.
¡Nork lezakean zenbaten lira
Momentu bateko izan,
Bear bezela zure doai ta
Omenak kanta ditzadan!
Ezagutzen det nere ezereza,
Baña nola senti dedan
Gurtzen zaituen biotz sutu bat,
Nai nuke zerchobait esan.
Gizatasunen argizuzia,
Zerutikan biraldua,
Zure jakintza ta birtuteak
Dauka pakean mundua:
Zu zera Jaunak ibar ontara
Biral duen eskua,
Jaiera charrak desegñi eta
Paratzeko sosegua.
Ore mordoak zeru azpian
Bildutzen diradenean,
Turmoi, chimista, euri, aize ta
Ekaitzak sortu naiean,
Zure Itz utsak, eguzki gisa,
Lurraren zorionean,
Ditu egoki, ezker eskubi,
Banatzen istanpatean.
Bere ego beltzak baditu Martek
Odolgiró zabaldutzen,
Izarcho baten gisa zerade
Dizdiz egiñaz agertzen;
Eta, munduak amodiozko
Agurra dizu egiten,
Dituzulako dierrri biren
Auziak erabakitzen.
Aserratutzen baldin badira
Gorrito basatiakin,
Zure konseju eta ontasun
Chukaezgarriarekin,
Adiskidetu arte pakerik
Ez da izango zurekin,
Aen gañean issurtzen dezun
Kopa baltsamuarekin.

Bazter osoak menderatzeko
Ez dezu indar bearrik,
Ez dezu bear gaztelutara
Igotzeko, sutunparik:
Ez eta ere nagusitzeko
Itsasoan, ontzidirik;
Baizik aski da zure dotriña
Garaiteza bakarchorik.
Ebanjelio santuren bidez
Issurtzen dezun argiak,
Zabal-erazten ditu itsuak
Arkitzen diran begiak:
Biguntzen ditu biotz gogorrak,
Zuzentzen gaizki aziak,
Eta Jaunaren bildur santuan
Paratzen gizon guziak.
Zera erraño garbi garbia
Izarrargi ederrena,
Aundientsuro eta ugari
Argi egiten dezuna:
Zerutar pozen mandataria,
Aitarikan oberena,
Biotzetikan seme guziok
Maitatutzen zaituguna.
¡Emanai eta biotz berako
Aita! zuk poztutzen dezu
Doakabea, malko jario
Barrenta baldin badezu:
Esku ongillez begi tristeak
Zuk chukatzen dizkiotzu;
Zuk arindutzen atsekabe ta
Pena samiñak diozu.
Udaberriko egunsentian
Argia beziñ garbia,
Gurutza beste armarik gabe
Zabaltzen dezu Egia:
Eta, urrezko eztaietara
Or dijoa jendadia,
Zure oñetan begirun aundiz
Makurtutzero gerria.
Zure aurrean ainbeste. Errege
¿Nola beetitutzen dira?
¿Nola biraltzen erregalo aiñ
Gareztiak Erromara?

¿Zerk daramazki ordea ainbeste
Jende zure oñetara,
Omenajerik ziñezkoena
Umilkiró eskeintzera?
¡Portiaz doa munduaren bost
Iskiñetatik jendea!
¿Al-zera andinai eta arrokeriz
Mugaen zabaltzallea?
¿Zera benturaz gudariren bat
Erri menderatzallea?
¿Edo zerade munduko gauza
Igeskorraen zalea?
Etzera ala, ez. Prestua eta
Sentimentu utsa zerade.
Ez du esango inork zerala
Gaitzik egiteko trebe.
Konzienzikoz kezak kenduaz
Gizatasunaren alde,
Darabiltzkitzun arma santuak
Jainkozko itzak dirade.
¡O zer podore miragarria
Zure Itz santuak duten!
¿Zenbaten biotz epelak diran
Aditutzean berotzen!
¿Zenbatek duten Jordaneko ur
Garbitaria eskatzen,
Birtutearen sarjin santuan
Aurrera bizi ditezen!
Zure Itzak ¡ai! iruditzen zait
Dirala lore umillak,
Mundu guzian garaitezgarri
Banatutzen usai onak:
Baña, loreak, uda ta negu
Galaz jantziak daudenak,
Eta Jainkozko usai gozoa
Beti gordetzen dutenak.
Usai ori da sartzen orobat
Echolan non jauregian:
Ala echerik santuenean
Non arzulo basatian:
Itsaso eta ur loituetan;
Iturri chulo garbian;
Eta gañera, zeru lurraren
Tarteko utsun aundian.

Zure Itz eta Gurutzarekin
Beti betiko dituzu
Maoma eta gezur utsezko
Bere legeak garaitu.
Illuntasunak, zure Goitargi
Zuriak urratu ditu,
Eta birtute Jainkokiak
Aen artean zabaldu.
Zu bezelako gizon aundiak
Gizaldira, gizaldira,
Izar batzuek zeru azpian
Bezela agertu oi dira.
Eta askoren ustean dezu
Mirari baten ichura,
Era aini gaitzean zaituelako
Jaunak birali mundura.
Zure eginbide donetitsiak
Arantza askocho daukazki:
Beaztopadak ere bidean
Izango dituzu ugari:
Baña zerutik Maisu Santuak
Lagunduko dizu beti;
Aren erraia ditzizariak
Egingo dizute argi.
Beti izan ditu Eleiza Santak
Gizakoloma portitzak:
Beti zu zauden lekuan guztiz
Diñaro jarri diranak:
Baña denbora... aini nekezetan
Izandu dira bakarrak,
Pedroren Silla santua aini gora
Jaso izandu dutenak.
Jainkoak beza luzatu zure
Bizia urte askoko,
Mundu naasia zorion eta
Pakean bizituzeko.
Erregerikan almentsuenak
Zaituzte obedituko;
Eta izkuntza guziak zure
Omenak goitatchatuko.
Orregatikan, eta barkatu,
Gure izkuntza zarrean;
Aitor ta beste Aitalen asko
Mintza ziran izkuntzean,

Nai izandu det kantatu zure
Figura aundiren gañean;
Zure Jargoiaren oñetan auzpez,
Zerbait eskeñi naiean.
Euskal-erriko mendietatik
Zer nik eskeñi ordea,
Sentitu arren zureganako
Betiko leialtadea?
Amodiozko zipirua eta
Pensamentuzko lorea,
Biraltzen dizu, nere animak,
Aita eziñ ta ohea.

OTABEGI-KO KLAUDIO.

GURE AITA SANTU MAITE

LEON XIII-GARRENARI BERE URREZKO EZTAYETAN.

Orruaz egon bedi
Nai badu infernuba,
Ez du oñperatuko
Gure Aita Santuba.
Arros-oraziyuan
Du gordelekuba,
Birjiña Amak dauka
Bere gain artuba.

INCHAUSTI-KO BONOSO-K.

Donostiyan.

— 16 —

EZTAIDA URREZKOAK.

Eztaida urrezkoak
Dira zeilebratzen,
Bedorren onran gogoz
Gaur det izkribatzen;
Jakintsuen artian
Buru da agertzen,
Aita bedorri degu
Pozik izendatzen.

Fede aundiarekin
Det nik sinistatzen,
Gizon jakintsu danak
Nola duten gurtzen;
Guztiak geradela
Belaunikatutzen,
Bedorren oñetara
Gera biurtutzen.

Kantatuaz banua
Erroma aldera,
Jakinduri aundiko
Aita ikustera;
Guazen bada guztiok
Esker ematera,
Alkartuaz albada
Jaunaren echera.

Erabakirik danak
Dute aukeratu,
Eta ipiñi dute
Leon Aita Santu;
Gizon jakintsu danak
Dirade alkartu,
Esser aulki aundian
Jarri dute prestu.

Euskaldunen artian
Da ezagutua,
Bedorren jakinduri
Miragarritzua;
Bedorri izandu da
Beti maitatua,

— 17 —

Izan dedilla orla
Ondo onratua.

Nere biotzak nai du
Joan bedorregana,
Bedorri da munduban
Jaun ta jabe dana;
Bizi bedi gurekin
Gizon aundiena,
¡Bai! bizi bedi Leon
Amairugarrena.

JUAN IGNACIO URANGA ETA BERRONDO.

Donostian.

AITA SANTU

LEON AMAIRUGARRENARI BERE URREZTAYETAN.

Jargoyan ipiñiya
ara or non dagon,
pare gabeko gure
Aita Santu Leon;
zelatari argiya,
egindu zenbait on,
ez danak ardiyaren
kontuan lo egon.

Orain dira berrogei
eta amar urte,
apaiztu zanetikan
oneraño arte:
erakutsi du beti
zenbait borondate,

— 18 —

orain urre-eztayak
izan bear dute.

Nola erregaliyak
askok dizkan egiñ,
nik ere gogoz niyon
lan oneri egiñ;
bañon arkiturikan
deus gabe nerekiñ,
begiyak busti zaizkit
sentimentuarekiñ.

Bañan zer egingo da?
izan arren pobre,
nere izate denak
bedorren gain daude;
ala utzi nai-ezik
zerbait eman gabe,
egin bedi gaur nere
biyotzaren jabe.

JOSÉ ARTOLA ETA ELIZECHEA.

Uztailan 1887-garren urtian.

AITA SANTU LEON XIII-GARRENARI

BERE URREZKO EZTEYETAN.

Eldu zayo nere biotzari
Pozez lertzeko eguna;
Bai, eldu zayo inoiz uste ez
Zuan zoriontasuna,
Erromaragiño biraldurik
Gure Euskara chukuna,
Benaz onratzekoa an degun
Aita-Santu jakituna.

— 19 —

Ez dute Jainkoaren naidarrak,
Gureak duten moduan,
Asirik, denboran artu arren
Betetasuna munduan:
Orregatik Bera baño inor
Ta ezer etzan orduan,
Zu, Joakin Pecchi, Aita-Santu
«In pectore» egiñ zinduan.

Da emeretzigarren gizaldia
Ta azkeneko laurdena;
Iltzen da ta dijoa zerura
Pio Bedratzigarrena:
Argiratzten du Jaunak betitik
Gogotan zuan izena,
Ta dakus munduak zu zerala
Leon Amairugarrena.

Sartzen zera bertatik Pedroren
Chalupa alargunera;
Turmoya ta odehyak dijoaz
Eguzkia illuntzera:
Aize bizkorak datoz chistuka
Ta bagak zu irustera;
Baña zu, jakitun chit suarra,
Ezeren bildur etzera.

Irme oraturik timoyari,
Chalupa zuzentzen zoaz;
Konjuratzen dituzu lenmenak,
Ta obeditzen dijoaz,
Zeru illunak osgarbituaz,
Aize charrak baraztuaz,
Ta бага arroak makurtuaz,
Zuri onak laztanduaz.

Bai, benetan dijoaz argitzen
Len illun ziran zeruak,
Bada argi argi egiten du
San Tomasen Kruseluak,
Zuk zirikatu dezun ezkerro;
Berriz zurë izkribuak
Argitu dituzte inon diran
Etsayen sator-zuluak.

Barazten dijoaz, bai, benetan
Aize galgarri bizkorrak;
China ta Alemaniatarrak,
Jesusentzat beti gorrak,
Zapaltzen zituzten fededunak
Nola bendabalak lorak:
Zuk irichi dezu biguntzea
Beren agindu gogorrak.

Neurri gabea da erreñuak
Gaur daukaten antustea;
Ala ere dator Karolinen
Gañeko buruaustea,
Ta protestanteak nai dute zuk
Epaiturik ikustea:
¿Ezta au bagak, zure oñai mun
Egitera, makurtzea?

Du erreñu bakoitzak soldautan
Nik eztakit zenbat milla;
Ala ere eztaude seguru,
Datozkizu pake-billa:
Zuk jasorik, Moisesek bezela,
Artzain onaren makilla,
Erreñu osoak ber-bertatik
Guziz paketutzen dira.

Beste erregeak ezin dutena
Soldadu zarrez beterik,
Iristen dezu, gure Erregea,
Soldaduko bat gaberik:
Ta nola au eziñ ditekean
Jainkoak lagundu ezik,
Dio munduak chit arriturik:
¡Heu! digitus Dei est hic.

Baña oroipen triste bat dator
Zure seme onakgana;
Jaikirik бага izugarri bi,
Alde bakoitzetik bana,
Birraldiz eraman dute, Jauna,
Chalupako ogi dana,
Zure lagun arrantzaleentzat
Gorderik arkitzen zana.

Larrugorritu ditu eleizak
Batak España danean,
Pilatosek Jesus bezelasse
Azotatu zuanean;
Besteak ainbat argi degula
Esaten duten unean,
Utzi ditu Afrikan ainbeste
Fede gabe illunean.

¡Ai! oraindik ez dute aditu
Askok Kristoren legea:
¿Nola inork predikatu gabe
Izango dute fedea?
¿Ta zuk artara biraldu gabe
Nola da predikatzea?
¿Ta esku utsetan ontara nor
Ta nora da biraltzea?

Jakiñik onak zure Urrezko
Eztei-festak diradela,
Dijoazkizu Esposarentzat
Berekin daramatela
Kontatu eziñ al-beste zillar,
Urre, diamante, perla,
Len galdua ichas-bazterrean
Arki balute bezela.

Eta zertan miraritu zuk San
Martínekin esatea:
Jauna, oraindik premia bada
Nik erri au gidatzea,
Eztet nai nigandik botatzea
Naigabeak ta nekea:
Egiñ bedi, Jauna, ez nerea,
Bai Zure borondatea.

Bai oraindik askok zu nekatzen
Egiten dute alegiñ;
Asko dira arkitzen dutenak
Zure penetan atsegiñ:
Baña seme onak beste gauzarik
Eziñ lezakete egiñ,
Ezpada zure nekeak, Aita,
Partitu pozik zurekiñ.

Euskaldun leñargien gogoa
Nik ongi ezaguturik,
Natorkizu beren izenean
Esatera makurturik,
Lagundu al-bagenezazuke
Zerbait, guziok bildurik,
Agin zazu, Aita, nai dezuna,
Eztegu neke-bildurrik.

Bizi bedi, esango degu guk,
Arrantzale gizonena,
Bizi bedi gure gidatzalle
Ta pilotorik onena,
Gure Aita-Santu ta Errege
Leon Amairugarrena:
Onela mintzatzen da zañetan
Euskal-odola duena.

EZEKIEL ECHEBARRIA-K.

Ermuan, 1887-garren urteko Uztailaren 21-ean.

AITA SANTU LEON XIII-RI

*Lumen in cælo.
Argiya zera zeruban.*

1. Argiya zera zeru goyetan,
Argiya zera lurrean;
Egi Jainkozko betikoakiñ
Danori argi eitean.
Argi danetan zoragarriyen
Zaude gizonen artean;
Zure argien distiadurak

- Zabaldur dira mundura,
Anima onak igo ditezen
Argi ta garbi zerura.
2. Zure argiya sortutzen zaigu
Edertasunez jantziya,
Beti-betiko Egiya danak
Zure gañean jarriya,
Argi orretan billa gentzake
Zoriontasun guztiya,
Eta pausoak ondo zuzendu
Bakarrik orri begira:
Zugandik iges dabilztan danak
Dijoaz ondamentira.
 3. Zure argiyak gaintzen du oso
Izarren edertasuna;
Zure aldean dirudi dala
Euzkiya bera illuna.
Zu zera animen alaitasuna;
Biyotz nobleen eguna.
¿Zertako dabil mundu gaiztoa
Argi eder au ketutzen?
Argi-erran zerutar oyek
Likiskeriyaz belztutzen? . . .
 4. Gezurrezkoak, errorezkoak
Odei aundi ta illunenak
Zabal dituzte dierrietan
Luzbel-en anai lenenak,
Itsumustuan arrapa-nairik
Jesus-en lagun piñenak:
Baña ez dute gure artean
Gau illundurik jarriko;
Zure argiyaz illuntasunak
Aisa ditugu ausiko.
 5. Judako Legoi garailariya
Daukazu zere aldera (1).
Kristo Beraren orde lurrean
Erroma-n jarri bazera,
Bere graziaz, bere kemenez,
Nola alaiko etzera? . . .
Millaka etsai amorratubak
Naiz orroatu ondoan,
Soseguz zaude, darabiltzula
Jesus-en itzak gogoan.

(1) Ecce vicit Leo de tribu Juda (Apoc. 5, 5.)

6. Infernu-ate suleizetarren
Indar, alegiñ okerrak,
Gaizto guzien astalka danak
Izango dira alperrak: (2)
Iraungo dute Eleiz-Ama-ren
Zimendu gogor ederrak.
Pedro-ren ontzi garaitzalleak
Joko du ekaitz-artean
Zeruko ipar-argi aldera
Olatu arro gañean.
7. ¡Aita Santuba, Aita maitea!
Alchatu zaite pozturik,
Berrogeita amar urte-garrenez
Jainkoa eskuan arturik;
Munduko kristau guzien pozak
Zeugan dituzu bildurik.
Kanta bitzate zeru ta lurrak
Aita Leonen gloriyak,
Leyal berekiñ guk artu arte
Beti-betiko sariyak.

JOSE IGNACIO ARANA.

1887.

GURE SINISMEN OSO OSOA.

- «15. Eta Jesusek diotsate. Eta zuek ¿nornaizaladiozute?
16. Eranzun eta, esan zuen Simon Pedrok: Zu zera Kristoa, Jaungoiko biziaren Semea.
17. Eta eranzuten zuela Jesusek, esan zion ari: Doatsua zera Simon, Joanesen semea; ezen ez aragik eta ez odolek ere ez dizu ori agertu, baizik nere Aita zeruetan danak.

(2) Tu es Petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam meam et portae inferi non prevalebunt adversus eam. (Matth. 16, 18.)

18. Eta nik esaten dizut ezen zu zerala Pedro eta arri onen gañean nik alchatuko dedala nere Eliza, eta infernu-ko ateak eztute nere Eliza garaituko sekulan.

19. Eta zuri emango dizkitzut zeruetako erreinuaren giltzak. Eta zuk lurraren gañean lotutzen dezuna, lotua izango da zeruetan; eta zuk lurraren gañean askatzen dezuna, askatua izango da ere zeruetan.»

(Jesu-Kristoren Ebangelio Santua, San Mateoren arabera, XVI-garrengo buruan.)

Jainkozko itzak ezin dezake utsik egin inola ere.

Alperrik Elizaren etsayak ostu dituzte Aita Santuaren ondasúnak; alperrik bere esku denboratarrakendu diote; alperrik zar gaisso beneragarri bat izateaz ere, baztertu dute Batikanoko Jauregian, Betiko-Uri guziaren legezkotik eta egiazko jabea bera dala kontugaberik.

Gaur edo bigar, aurten edo urte etortzekoak diranetan, ostikopetuak, zapalduak, ezereztatuak geldituko dira kendutazalle biurri eta madarikatu ayek.

¡Zeru eta lurraren Jauna! Egizu, arren, garaipen au gure begiok ikusi dezatela, baña gure Leon XIII-garren argidotar, aundi, zuur, jakintsu, eztitsu eta maita-maitagariaren egunetan.

Ala izan dedilla.

ARTURO CAMPION.

Iruñan, 1887-garren urteko Uztaren 25-ean.

AITA SANTUARI.

Zure oroitza letraz nai nuke
Zabaldu mundu guztian,
Irakurririk jendea sutu
Dedien fede bizian.

— 26 —

Nola zeraden Apaiz ta Kristau
Guzti-guztien burua,
Jainkoak eman dizaizula ¡bai!
Biar dan argi osua,
Ta zaitzate gizonak maita
Ta errespetatu gogotik,
Dituzulako, Aita Santua,
Maitatzen denak biotzetik.

JOSÉ ZAPIRÁIN.

Donostian.

OROITZ BAT AITA SANTU LEON XIII-GARRENARI.

Jaungoikoaren izen utsa da gizonarentzat, eriantzat
erremerio on bat bezela; onek sendatzen ditu gorputzaren
gaitzak, eta Izen Santu ark gozatzen ditu batek dakazkien
atsekabeak.

¡Zer litzake gizonaren izate guztia, ez baluke bere go-
goan eramango Jaungoikoaren izena!

FRANCISCO LOPEZ.

Donostian.

— 27 —

ISRAELGO MIRARIAK.

GURE AITA SANTU LEON XIII-GARRENARI BERE URREZKO EZTEGETAN.

*Neu 1829
S. JOANER 18 KAP. 5 BER.

Denporea da ausi jatala,
Lira zolia,
Soñu artetik guztizko urrin
Gaur naz bizi,
Basamortuan erbesteturik
Aurkietan naz,
Egun garratzak ditugulako
¡Ay! jadichi.

Nire musacho biotzekoa
¡Ez al dakizu
Bizi modu au jatala triste,
Eta samiñ;
Gura al dozu lira bagarik
Nagoalako,
Koldar bat legez kobaren baten
Gorde nadiñ?

Adore бага neguko chori
Mutu bat legez,
Otzak kikiñ, chio bat bere
Egin бага,
¡Gura al dozu erneguren bat
Nik egitea,
Adietara emonaz etsi
Genduala?

Issilltasun au illteko betor
Lira barri bat,
Musa, ekatzuz gogoraziño
Eregiak,
Irudi onak, etorki gozo,
Itz egokiak,
Kantau daidazan gaur Israelgo
Mirariak.

Gaur Israelgo mirariak nik
Kantau nai ditut,

Jazoak legeaz jazotekoak
Iragarri,
Gure Jaungoiko mirarigiñak
Deutsazalako
Oraindik asko egingo bere
Erriari.

Onen mirariz bein ichasoa
Erdibitu zan,
Jordan atzeruntz beste bein asi
Igesika,
Mendiak salto ariak legeaz
Egin eben ta
Bildotsak legeaz mendiskak bere
Ikotika.

Onen mirariz mana jasten zan
Iñotza legeaz,
Erri bateri izan ekion
Bizigeya,
Beronek nai ta, gizon on baten
Esan utsera
Geldi jarri zan, loturik legeaz,
Eguzkia.

Onen nai eta beste bein bere
Ichas-arroa,
Ez dok gomutan jarri intzala
Beeraturik,
Esan orduko ontzi batetik
Jaun altsu onen,
Geratu ari issillik eta
Mututurik?

Jarraik jarraitu Jaun onen isten
Badeusk oraindik,
Barauts ta bitzok odayez gora
Boteagaz,
Baña mukerra, baldin ez badok
Iñoz garaitu,
Noz urten daikak beronen kontra
Garaitzagaz?

Badaroazak emeretzi bat
Gizaldi iya,

Adarka, adarka, eten bagarik
Ontzi orri;
Baña alan bere ez gayoazak
Gu oraindiño,
I gora bera deitutera Jaun
Altsu oni.

I gora bera ez gayoazak
Lorik galtzera,
Ez ta bildurrik egitera gaur
Erakutsi,
Echuogu nai beste bein legeaz
Esan dagian,
Guk daukagula berorregana
Fede gichi.

Balea legeaz baña baletok
Ur-mendiren bat,
Ago zabalaz iruntsi nairik
Sabelera,
Ontzitik salto egin baño len
Orduan bere,
Asiko gaituk modu onetan
Deitutera.

Salbau gagizuz, mirari barri
Bategaz Jesus,
Itzala sartu egiezu gaur
Aisse dongai,
Esnatu zaita baga-zezenok
Otzanduteko,
Dakielako obeditan
Zure esanai.

Salbau gagizuz, trumoi chimista
Onen erdian,
Desegiguzu gaiztakeria
Truyutsua,
Eguzkiaren begi zorrotzak
Laster desegin
Daroen legeaz aurrean dauken
Odeichua.

Salbau gagizuz, ikusi dayan
Ichas-zartadak,

Direan legeaz acharen kontra
Birrinduten,
Gaiztakeria azartu onek
Zelan bereak
Pedroren kontra beti dabela
Ustel urten.

Salbau gagizuz, ikusi dayan
Zure Eleissa,
Dala mendi bat Olinpo baño
Goragua,
Onek azpian artzen dituan
Legez ekachak,
Zure mendiak dabela artzen
Infernua.

Salbau gagizuz, infernutarrok
Ikusi dayen,
Pedro dagola ach bat duin gogor
Sinistean,
Dakialako beste ainbeste
Mirari, Jesus,
Daikezuzala aisse, ur, eta
Leorean.

Salbau gagizuz, salbau, bai, Jauna,
Ardi ta bildots,
Geure Artzainaz gagozan danok
Zuri deyez,
Eta uretan dabilzan bale
Izugarriok,
Otzan-otzanik gure sareetan
Jausi bitez.

Mundu guztira sare onessek
Bota nai doguz,
Arrain ta abere dan-danak artu
Dagiezan,
Arrantzale bat izan dakigun
Danoen buru,
Danok kristinau egindakoa,
Gure Eleissan.

Leon amairu-garrena dogu
Arrantzale au,

Zergatik berak zuzentzen daben
Eleissea,
Leon amairu-garrena Artzain,
Aita Santu ta
Leon amairu-garrena baita
Erregea.

¡O! Leon andi miragarria!
¡Nok leukekezan
Zu jasoteko berba duin, eta
Eregiak,
Mundu guztian dozualako
Zuk, zeuk bakarrik,
Zeruko ateak zabalduko
Giltza biak!

Zuri begira nago emendik
Zar itzaltsua,
Zakustaz gure Arbolearen
Irudian,
Ikusten zaitut au mutilldurik
Dakustan legea,
Modu berean zelan zagozan
Italian.

Ikusten dot nik ereñotzeko
Aroz jantzirik,
Gaiztakeria eskerga orren
Egillea,
Baña, ostarku barri bat laster
Jayoko jaku,
Zein izango dan egun obeen
Señalea.

Neu naz, neu naz, bai, Jesusek laster
Esango dau, ta
Ikusiko da bere berbeak
Zer al daben,
Ikusiko da gaiztakeria
Armaz jantzia,
Zelai lurrera beti betiko
Dala jausten.

Ikusiko da egiaztuten
Aren berbea,

Baita betetan arek agindu
Ebazanak,
Ikusi geinkez zerutik jausten
Izarrak baña,
Ez uts emoten Pedrori
Esan eutsazanak.

Ikusiko da irago zala
Charren tandea,
Ikusiko da dongak ebela
Jo azpia,
Ikusiko da euren sutunpak
Eziñ ebela
Zelaitu Leon jazarriten dan
Jartokia.

Baña ikusi ezkerro preso
¡O! Artzaiñ ona!
¿Zein ardi ez da zure okerraz
Saminduko?
¿Zein bertsolari Erroman zugaz
Gertetan danaz,
Ez da asarre santuzko suaz
Issiotuko?

Bitzzen nozu bai, lira motel au
Zolituteko,
Sututen nozu zorrozutuko
Luma motza,
Garretan jarten artzeko bere
Zure aldera
Ezpata miñ bat zure naya gaur
Au balitza.

Odei burruken burrundaretan,
Ene Erregea,
Achak badodaz dardar saltoka
Ikusiten,
Zure etsayen sutunpen otsak
Entzun ta; ¿ez da
Gure biotzik saltoz asiko
Irakiten?

Neri taupaka beintzat asi jat
Egon ezinda,

Gerrara diñost gura dabela
Urtetea,
Gerran, bai gerran, gerran zugatik
Milla bizitza
Baleukaz bere, gerran nai leukez
Emotea.

Parkatu Aita, berbaren baten
Erratu badot,
Askatuagaz ainbesteraño
Barrua nik,
Esku orregaz indazu arren
Bendeziñoa,
Ausse artzeko jarten nachatzu
Auspazturik.

FELIPE ARRESE TA BETTIA.

Ochandion, 1887-ko urtean.

AITA SANTU LEON XIII GARRENARI.

Biotzak zerbait esan nai, baña
Mingañak eziñ dit esan:
¿Gure Aitari begiratzeak
Ala nauka zurturikan!
¿Eta nola ez, baldin badago
Argiz inguratutikan,
Jaunaren itza lagun duela
Etsaiak mendeturikan?

Naiz eta jaiki beraren kontra
Luzbelen indar guztia,
Zabaldurikan turmoi-chimistaz
Ekaitz ikaragarria,
Zuzen joango da bere portura,
Zuzen Pedoren ontzia,
Lemari dala Gure Aita Leon
Maite ta maitagarria.

KARMELO ECHEGARAY-ROAK.

AITA SANTU LEON XIII-GARRENARI,

BERE URREZKO EZTAYETAN.

Mundu guzitik jo egiyaren
Sortalderako eguna,
Izkuntza danak Aita Santua
Bizi-bedi-tzen dutena,
Zabaltzen asi bazaigu bada,
Ama Eskuera laztana,
Jaiki lotatik, lotatik jaiki,
Zerez illezkor zerana!

¡O gure izkuntz zar miragarri
Bizkortzen ai zatzaiguna!
¡O Ama Eskuera maitagarriya,
Gaur jakintsuen kuttuna,
Zure seme-on izenean zuk
Gure Aitarik Aitena
Bizi beditu ezazu jarren
Leon amairugarrena!

Bada Apaiztu zanetik gaurko
Añ egun doatsuraño
Edo berrogei eta amargarren
Urte-muga ontaraño
Eldu da eta, bedeinka gaitzan
Mendi-arte oyetaraño,
¡Zoaz, Ama, gaur ene biotzetik
Aitaren oñetaraño!

¡Bizi dedilla! ¡bizi dedilla
Guztiz osasungarriro,
Arbola ederrak frutu gozoak
Eman ditzan, bai, luzaro!
¡Bizi dedilla! ¡eta ekaitzak
Nola diraden igaro
Ikus dezala, Jainkoa nun-nai
Laudatutzeko gozoro!

¡O pozgarritzko Eliz-argiya,
Jakintsu gañ-gañekoa!
Aita santuen laurkain-go izar
¡O argienetakoa!

Odei artetik ateratzeko
Izkuntz pare-gabekoa,
Jaungoiko onak emango al dizu
Argi miragarritzkoa!

Gazteak zartzen, zarrak gaztetzen
Miragarritzen zerana!
¡Aundiyak chiki, chikiyak aundi
Maiz egin oi dituzuna,
Aunditegitik jechiya bada
Umiltegiyan dagoana,
Aubegi gozoz begira goitik
Ama Eskuerarengana!

¡Egiyan portitz biyotz ederdun
Leon leuntzen zu, Jauna,
Zu zere eskuko zeru-lurretan
Miragarritzen zerana!
¡Zu bere maita-garritasuna
Biyotzetara dezuna!
¡Zu guzi guziok bere bitartez
Zerura nai gaituzuna!

¡Miragarriyak miragarrientzen
Iraun ta iraungo dezuna,
Lurrean, Jauna, eman zayozu,
Urte askoko osasuna!
¡Bere bitartez zure Eleizari
Garaimen-zabaltasuna,
Eta zeruan arita danoi
Gure zoriontasuna!

OREGI-ARAMBURU-TAR JOSE GASPAB APAIZAK.

Donostian.

KRISTAU GUZIEN BATZARREAREN

ERREGE MAITAGARRIARI.

Sinistaturik Ama Euskera
Dala parerik gabia,

¿Zer pozarekin esan oi detan
Naizela bere semia!
¿Zer esan nai du ez baldin baniaz
Doaikiñ baten jabea,
Alchatutzeko bear bezela
Bedorren santidadea?

Ama garbia erak usten ta
Nik eziñ badet ikasi,
Guzieraren izar guzia
Alchatzen ¿nundikan asi?
Abiyatzeko nago kezketan,
Ez nuke joan nai igesi,
Aussenda lana; ¿ni portatuko
Ote naitzayo itsusi?

Ni ezezikan aundiyagoak
Gerta litezke benturaz
Pissu aundiya artuta gero
Inola ezin jasoaz:
Gaurko gizonak (beintzat batzuek)
Atzerakara bagoaz
¿Nolatan jarri pensamentuba
Nai dan erara igoaz?

Sinista bezait, ¿O nere Aita!
Sinista bezait benetan,
Ezerez char bat beste gauzarik
Ez naizela ni letretan:
Ama maitiak bezela baldin
Banekike nik izketan,
Alchatu eta jarriko nuke
Zeruetako atetan.

Baña nik nola ez dakiten ta
Jakingo ere ez detan,
¿Zertan nago ni denbora galtzen?
Ni ¿zertan nago kezketan?
Astera noa dakidanakiñ
Zerbait moldatzen aldetan;
Zerengatikan bedorregana
Zor bat aundia daukatan.

Galdetutzero nua lenbizi:
¿Alda munduan artzairik

Bedorrek aña artalde eder
Zintzoro darabilzkinik?
¿Alda lurrian beste izar bat
Doayez jantziyagorik
Nola mundura ala zerura
Diz-diz egiten dubenik?

Galdetutzen det bigarren aldiz:
¿Alda munduban besterik
Bedorren seme umantak bañan
Umanta aundiyagorik?
Armikan gabe Jesukristoren
Fedearakiñ bakarrik,
Anima asko Zeruratutzen
Ausardiz badabiltzanik?

¿Utzi alzuben Lutero zanak
Ispillu orrelakorik?
¿Ondorengoak egiñ aldute
Mirari arrigarririk?
¿Nolatan egiñ sinistu gabe
Aita Santuben federik?
¿Zer da gizona ez baldin bada
Jaungoikoaren bildurrik?

¿Obe aldira bayonetakiñ
Eskupetaren indarrak?
¿Aldira obe sutunpak eta
Tupikiazko miñgarrik?
Ontziak asko itsasorako,
Gizon iltzalle azkarrak,
Echez kanpoan edukitzeko
¿A! zer nolako maistarrak!

Lendik esana ez det damurik,
Geyago beardet esan,
Gizadiyakin jakinduriya
Arkitzen dala Eleizan:
Leon umanta silla santuban
Beñ bat esseri ez bazan,
¿Zenbait koitadu onezkeroztik
Negarrez ote gebiltzan!

Oni ez eman, arri ez kendu,
Guziadarama berdiñ,

Eragozpenak doai santubaz
Oi ditu beti desegin:
Batzubek pozaz utzi baditu,
Besteak dute atsegin,
Zenbat lan eder egin dituben
Gudarik izan ez dedin!

Kristau guzien batzarrearen
Errege maitagarriak,
Nik alchagabe alchatzen dute
Beraren etsai aundiak:
Dute igotzen zeruetara
Dituben zazpi doaiyak,
Dute apaintzen lore ederrez
Bere urrezko eztaiyak.

Berrogeita amar urte dirala
Apaiztu zala bedorri
O! zer koroia fedearentzat
Zerubak zigun birali!
Pedroren sillan Aita chit onak
Badira inoiz esseri,
Ayek ainbeste dala esan ta
Ote litzake geiyegi?

Beintzat dakigu baditubela
Birtute zoragarriak,
Gaurko birunkak ezagutzeko
Nork?, eta zenek obiak?
Gudak ez diyo maitetasunik
Zenbat nai diyon pakiak!
Nola kantatzen duben goi gora
Mesiaseren fediak!!

Zabaldutzen du, zabaldu beza
Alemaniyan fedia,
Iriki zuben, iriki beza
Bretaña aundira bidia:
Salbatu beza jai! jai! Irlanda
Irlanda doakabia,
Bedeinka beza doai santubaz
Euskaldun erri beria!

Onenbestekin agurtutzen det
Aitacho maite maitia,

Agurtutzen det pozaz negarrez
Bedorren Santidadia:
Naizelarikan beartsuba ta
Doaikiñikan gabia,
Beintzat biotzez bukatzen diyot
Nere ezerezerkia.

AZKARATE-KO RAMOS-ER.

ERROMA ETA EUSKAL-ERRIA.

Erromaren eta Euskal-erriaren otoitzak baturik, Zerura
igo bitez.

JOSE IRASTORZA.

ELEIZAREN BURUARI.

Ignazio, gure Patroi aundia,
Jesusen Konpañia
Fundatu,
Eta dezu armatu

O Aita! Zér errik esan litzake itz oek?

MANUEL GOROSTIDI.

LEON XIII-GARRENARI.

Aberastasuna, jakindea, podorea eta gizonen indar guztiyak jaiki dira menalde ikaragarriyan, Jesukristoren eta zure jainkozko jabetasunaren kontra, eta bota dute beren sumiñean emaezgarri eta guziakiko deadar bat: Ez geyago legerik, ez geyago eleizarik, ez geyago Jainkorik.

PRANCHISKU MINTEGIAGA-KOAK.

KRISTINAU BURU GOYEN AITA SANTU LEON

XIII-GARRENARI

BENERAZISO, LEIALTASUN ETA AMODIOZKO DONESKINIA.

BERE URREZKO EZTEGETAN.

I.

Galileako errietati
bere ikasbide santuá
Guri erakusten ebillenean
Jesus maisuen maisuá
Jenezarethko ichaso ondoan,
bein aurkitu zan lotuá;
Ta salto eginta ontzi batera,
Joaten asi zan beste aldera.

Ontzian bertan sartu zituzan
gizon ikasle maiteák,
Beraganduta osó eukazanak
ainbat mirariz beteák,
Zeintzuk ikusi euren poz pozik
ango inguruko jenteák
Jarraitze utzela nekatu barik
Jesusen berbak aitu gurarik.

Urak egozan geldi geldiak,
ezan sentietan aiserik,
Eta ontzichoak topa ez eban
ur leuna baño besterik,
Ezan ikusten zeru urdiñean
eldu zeiteken okerrik,
Ta ibake onetan Jesus nausiak
Loz ichi ebazan bere begiak.

Baña andik laster puztu zirean
ugoitza areko ur geldiak,
Ta aise indartsu bat unean bertan
sorturik, ontzi chikiak
Iges nai eban, baño goituta
olatu aserre biziak,
Luma bat lege z goyan ta bian
Ondatzen euren bitsen artian.

Arritu dira ichas gizonak
ekach gogorra ganeán
Ikusiagaz, ta ondatuteko
arrisku andien urreán
Euren chalupa, ta oindik Maisua
lo gozoaren bakean,
Ez dá irazartu eta ichasoan
Zer jazoten dan ez dau gogoan.

Estu estuan aurkitzen dira
ikasle chito tristeak
Euren ontziko arraun mardoak
oso apurtuta nekeak,
Gordezkerarik egin ezin da
euren indarren batzeak,
Gomutau dira Jesus onagaz
Ta egin dituzan mirariakgaz.

Diadarrez deike irazartu euren
ta auspaz echunik barkuan
«Jauná (1) dirautse, galduak gara
zeuk salbau gaizuz.» Ta orduan
Jesus maiteak erruki artuta
baña gorderik barruan

(1) S. Mateo Cap. VIII ver. 25.

Zematken ditu aiserretuta
Ta esaten deutse eurai biurtuta:

«Fede gichiko gizon koitauak
Zergaiti zare bildurtu? ...

Zutinduten da ta bere aginduz
aiseak ziran mututú,
Ta ichasoko urak espillu eginda
bere ordeagaz despuztú;
Alan Jesusek bere ikasleari
Egin eutsezan ainbat mirari.

Ikasi daigun guzti guztiok
egite dontsu onetan
Geure gachurre, geure penetan
sendagarria topetan;
Ikasi daigun ta ez daigun aztu
esan direan berbetan
Nun dan munduko etorkizuna,
Nundi datorren gure osasuna.

II.

Erromako jauregi goyenean
Munduko altsuak deslairik ichita
Orra gizon bat Jesusen aurrean
Bere besoak krutzean jarrita,
Orain diran gachakgaiti lurrean
Zeruruntz bere begiak jagita,
Dirautso negarrez Jaungoikoari,
¡Parkatu Jauna zeure erriari!

Bere begikust ziurra echunagaz
Lur gañeko baster guztietati
Dakus atsakabe garratzenagaz
Fedea aldendurik errietati
Ta ichirik begiak biotz miñagaz
Ainbeste gachurre somauagaiti,
Jesus maiteagana biurtuten da
Izan dein gure osasunaren prenda.

Bere umearen guraso ajolatia
Desbizitzen da gure onagaiti;
Bere zurtazun ta jakituria
Isuri dira alde guztietati;
Guri erakusteko zein dan egia
Aldenduaz gauza charretati
Ta alan jarrita zeruko bidean
Bizi gaitezen zorion bakean.

Arimen eguzki bizierazlea
Kristordeko eregitua lurrean
Bera da Jaunaren ikasbidea
Erakusteko mundu zabalean
Dagoana, Bera da gordetzallea
Fede santuarena Kristau artean:
Bera guztien buru eta erregea
Zeruko atetako giltzen jaubea.

Gomutarentzat otzarozallea,
Adierarentzat izar argia,
Borondatearen sustentzallea,
Biotzentzat Bera maitegarria,
Bera da graziaren emaillea
Bera ur biziaren iturria
Zeinek gizon duñari erbeste onetan
Biotza atsegiñez deutse betetan.

Berak eskubide arrigarriena
Munduko altsuen gañeti dauko,
Berak egindau legerik onena
Gure eginbearrak ziur betetako,
Lege zarra ta beti barriena
Erriak bakean gordetako,
Jaunak Sinayan otsandetukoa,
Ta Kristok Krutzean santutuikoa.

Bere bekokia ganargitua,
Bizitzako ekach galgarrietan
Goitarki ederra guztiz argitsua
Portu segurua arriskoetan,
Zeru illunen ustarko goratsua
Eta erruaren gau illunetan
Illargi-garbi eta izar argia,
Argitzen dabena izeta guztia.

Orregaiti Bere deadar samurrak
Irazartu dituz sarri ta sarri
Lo dagozan gizon munduko guzurak
Darabizenak eruan ta ekarri
Ta lupe baten jausteko bildurrak
Estututa, dirautse Berari:
¡Aita! zure umechoak emen gara
Buruak makur zure aginduetara.

Orra zelan amodióz sututa
Agura Santu beneragarriak
Berba egiten dabena ajola artuta
Ikusirik naibagetan erriak,
Ta mundua daukela ingurututa
Infernoaren ekarau itsusiak,
Oartuten gaitu señalatuagaz
Kontu euki daigun uts barriakáz.

«¿Zer darabizube gizon zoroak
»Beti zoriontasunaren billá?
»¿Zelan nai dozubez zuen asmoak
»Jarri, euki ezkeroin fede illa?
»¿Zelan uste leike ¡lurtar gaisoak!
»Itzulitzea lurreko boillá?
»Ez bada irudusta chikienarik
»Zorionean, siniste bagarik.»

»Esanda dauko Espiritu Santuak:
»Asiera jakituriarená
»Jaunaren bildurra dala; munduak
»Mezprezatuaz Jaunaren izená
»Illundu ditu biotz ta buruak
»Zabalduta jakintza guzurrená,
»Ta orain ikusten danean galduta,
»¡Ori ez! diño guztiz arrituta.

»¿Nor dá gizartean ain ajutua
»Ekach deslotuak eziteko?
»¿Nun dago gizakume ain errutsua
»Oñeztarriak menperatzeko?
»¿Nun dago, nun, nun, gizon jakintsua
»Eguzki barik argitutekó
»Zeruak, lurrak odei ta ichasoak,
»Ta biztu ainbat mirari izetakoak?

»Erain zituenak utsena aiseak
»Orain batuko ditube ekachák;
»Len emondako ejemplo doekabeak
»Gero dakardez negar ta gachák:
»Len ikusteurenak miñik gabeak
»Justiziaren kontrako garaitzák
»Gaur lengoak aztuta, gura leuke,
»Bakean bizi ondo esanen truke. . .

Agura Santu beneragarria
Zeruko atearen zaintzallea,
Onoidade guztien ganargia,
Ondasun nausien ekarlea,
Jakintza guztien jakituria,
Gure pausuen giatzallea,
Zure ikasbide Jaungoikozkoak
Sendatuko ditu erri gaisoak.

ISIDORO RUIZ ARBULO ETA GOROSABEL-KOAK

Durangoko urian, 1887-garren urteko Garagarrillean.

LEON XIII-GARRENARI.

Erromako Aita Sainduaren jainkotasunezko meneak
egin du Eliza guzierakoak denbora eta toki guztietan izan
duan, orai duan, eta mendeak akitu artaño izain duan, ba-
tagoa.

DAMASO LEGAZ.

Iruñan, 1887-an.

GURE AITA SANTU LEON AMAIRUGARRENARI.

Chimista ta trumoya
orei beltz artian!
Ekaitza, aizia, bagak
ichaso aserrian!
Eta belak galduta
olatu artian
San Pedroren ontziya
dabill trabesian.

Baña Jaunaren itza
egikaria dá,
alan ontzi santua
ondatuko ez dá.
Sortu du salbatzeko
biartzan bezelá
lurrak ikusi duen
gizon aundiyeñá.

Jainkuen izenean
biotza beterik
igo dá ontzira prestu
olatu gañetik.
Artu du eskuan lema. . .
bultza du gogorrik. . .
eta ontziya ibiltzen
así dá zuzenik.

Gizon santuen itza
umill aditzian
aizeak eta ekaitzak
jun dira nastian. . .
baretu da ichasoa. . .
eta bitartian
sartu da Eleiz-ontziya
portuan bakian!

¡O Leon Aita maite
Erromako izarra!
Eleizaren argiya
Egiyen indarra!
Zure jakinduriyen
badago biarra

zabaltzeko munduan
gure Fedé zarra!

Bedeinkatu zaitzala
Jainkuak betikó,
Lenengo lurrean, ta
Zeruetan geró,
eta gorde zaitzála
urte askorakó
kristandade guzien
Zori onerak ó.

JUAN V. ARAQUISTAIN.

ERROMAKO KRISTAUBURU TA ERREGE

LEON XIII-RI.

Posterius graviore sono tibi Musa loquetur
Nostra dabunt cum securos mihi tempora
Fructus.
OVID.

Oraindik ez jakíña naiz
Obeak geroago,
Egingo dízkíot Goikoagan
Ala plazer badago.

Ez da aterako, baño beartu
Ezkero ateratzera,
Etorri bedi bestera juan
Gabe Euskaldun lurrera:
Danetatikan bereziyak, gu
Inorchorenak ez gera,
Ez Frantziana ta Españarena
Ez degu gure izkera,
Bakar-bakarrik
Jainkoagandik,
Auez au joa da onera.

— 48 —

Abendu illa berez illuna,
Denbora negargarriak,
Ainbesteraño non Erromari
Ekin diote guztiak:
Kristori entzunta ezpageundeke,
¡Ai gure errukarriak!
Zuekin nago, ez ikaratu,
Orain ta beti chikiak;
Onek chukatzen,
Poztu ta kentzen
Dizkigu malko-larriak.

Poztu zaitea, zu, Karpineto,
Perusa ta Erromarekin,
Poztu Euskalerri ta Italiya,
Poztu Oyarzun nerekin,
Poztu mundua, danen biotzak
Bateratu ta alkarrekin,
Poztu gaiten pentsakai danak
Utirik Kristorenakin,
Lajarik illun
Ta goibeltasun
Danak onerizkoakin.

¡O gure Aita chitez Donea,
Bere bizitza kantatzen,
Emateagatik lenbizi nere
Premiziak jarri nintzen:
Bere poz eta naigabeetan
Parte ote naizen izaten,
Baita Euskaldunak bere semeak
Gaituela ere esaten,
Bai Euskaldunak,
Portitz zaldunak,
Ez gera orrekin lotsatzen.

¡Agur gure Aita ezti biguña
Ausardi ausse barkatu;
Bere semerik azkenekoena
Da izan zayona mintzatu:
¡Baño nik nola aunditasuna
Al-izain det berdinkatu?
Ezin diteke eta biotzak

— 49 —

Bearko-itugu trukatu,
Baño neria
Aiñ da chikia,
Berean gorde bear du.

MIGUEL ANTONIO ISARRA.

Oyarzun-en, 1887-ah.

AITA SANTUARI.

¡Aita!

Euskalduna, eta ala, Berorren Santutasunaren semea,
azkenekoa banaiz ere, lurrean auzpezturik musuz ta mal-
koz estaltzendizkat oñak.

Berorren Santutasunak eta dituen seme guztiok ospa-
tzen degu lenbiziko esan zuen Mezaren berrogei ta amar-
garren urteurrena.

¡Meza!.....ta ¡lenbiziko meza!

Ni ez naiz iñor au zér dan esateko; baña meza bat *en-
tzuten* detanean, ontan arkitzen badira nere poz eta penak,
esperanzak, eskerrak, erreguak, pensanezak et zerbait mez
ori *esatea* zér izango dan, ta lenbiziko aldiz esatea. ¡O!....
Nere buruak ez du ezagutzen au bezain gauza aundirik;
ez ere nere biotzak aiñ maitagarririk, nola dan gizonak
¡Jesus! eskuetaratzea, mundu guztia salba dediñ Aita Be-
tikoari eskeintzeko.

Berrogei ta amargarren urteurrena ¿zér da onen aldean?
deus ez: Betikotasunari begira bizi danarentzat, denbora
utsa da.

Alaz guziaz, denborak dakar egun pozgarri ura, datorren

— 50 —

urteko lenbiziko eguna: orduan, Berorren Santutasunak Jesus gurutziltzatua alchatzen duenean, onek erregutukodu bere etsaiakgatik, Kalbarioan bezelaesanaz:—¡Aita! barkaiezu! ez dakite zer egiten duten!—

Laja bezait berriz eta berriz ere oñetan muñ ematen. Oetan, ezpañak ichirik, esaten dízkatz itzik onenak!

ANTONIO ARZÁC.

Donostian, 1887-an.

